

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Provincia Romana

[urn:nbn:de:hbz:466:1-66816](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-66816)

PROVINCIA ROMANA

Omiciliorum in Romana Prouincia
numerus idem qui superiore anno. So-
cij autem quingenti circiter ac nona-
ginta. In Domo Professa centum. In
Romano Collegio centum & octogin-
ta. In Domo Probationis octoginta.

In Lauretano Collegio quadraginta. In Seminario Ro-
mano triginta. In Collegio Florentino tres & viginti.
In Perusino viginti: totidem in Penitentiaria. In Ma-
ceratensi septemdecim. In Senensi quindecim. In Reci-
netensi quattuordecim. In Collegio Germanico trede-
cim. Undecim in Anglicano. In Tyburtino nouem. In
Illyrico, & Amerino, & Tusculana sede in singulis se-
ni. Admissi sunt in Societatem quattuor & quinquaginta.
Morte amissi quattuordecim.

DOMVS PROFESSA ET Collegium Romanum.

Atque vt ab ea Domo capiamus exordium, vnde
omnis Societas ortum habet, Hoc anno demum
excelsa Farnesiani templi moles absoluta est: cumq-
proximis annis pars duntaxat ædis vsui esset, nequa-
quam nostris satis apta muneribus; nunc in suam am-
plitudinem patefacta, maiorem nobis aperit campum
bene merendi de proximis. Vnum desiderari videba-
tur ad commendationem nouæ Basilicæ, vt quemad-

modum candentibus est exornata lapidibus; ita sanctorum Reliquijs tamquã gemmis illustraretur. Quod quidem à summo Pont. pro ea qua est in nostrum ordinem voluntate facile est impetratum. itaque eius iussu BB. Martyrum Abundij & Abundantij corpora è SS. Cosmi & Damiani basilica in eadem nostram ingenti ciuitatis lætitia celebrique pompa translata sunt. Quæ res quoniam in eorum Martyrum vita, qua non ita pridem edita est, accurate describitur; nos eius narratione supersedebimus. Idem Pontifex Max. cū per æstiuos calores ad D. Marci de more versaretur, incidissetque dies B. Virginis Assumptioni sacer, quo die sacrorum solemnia in sacello Pontificio celebrantur; eadem nostram, quæ cum D. Marci penè continens est, ad eum agendum celebrandumque diem sibi delegit. itaque tum primum in ara maxima magnifico extracta opere sacrificari cœptum est. Aderat Cardinalium corona ceteraq. Pontificalis curiæ pompa, multitudo vero tanta, quantam noui templi facies, & nouus ille confessus allegerat. Magna sane est habenda gratia Farnesio Cardinali, cuius summam liberalitatem cum semper experti sumus in tanti operis molitione, tum hoc anno ad eius operis absolutionem septem ab eo scutorum millibus donati sumus. Nec desunt alij, qui præcipuo quodam liberalitatis studio huic templo munera deferant: præcipueq. vnus solido ex argento lampadam eximio opere elaboratam dono dedit. Quod ad animarum fructum pertinet, si Pœnitentium numero metienda res est, satis est argumētum operam in hac domo non inutiliter collocatam, vbi quinquagen-

genti amplius repetita ab ineunte ætate peccata per confessionem expiarunt. Quibusdam etiam adiumento nostri fuerunt, ut huius vitæ spretis illecebris sua studia Societati dicarent. qui quoniam magnis quibusdã sunt instructi præsidijs ad res præclare gerendas, multum in ea re lucri existimatur fecisse Societas. Nimirum compensanda iactura fuit, quæ è P. Ioannis Maldonati interitu facta est. qui propter eximiam virtutem ac reconditam sapiëntiam maximum apud omnes sui desiderium reliquit. De professorum domicilio satis. quamquam illud quoque videtur huc facere, quod Carthusianæ familiæ magister ad nostrum P. Generalem litteras dedit religiosæ charitatis plenas, quibus à Patre petebat, ut pristina inter suum & nostrum ordinem amicitia renouaretur, eaque publicis testata codicillis posterorum memoriæ commendaretur. Rescriptit ad eas litteras Pater & per honorificum diploma dedit, quo meritorum communionem Societatemque inter utrumque ordinem confirmabat.

In Romano Collegio idẽ hoc anno rerũ cursus. Scholæ noui expectatione Gymnasii magna auditorum frequentia & nobilitate sunt auctæ. Quo tempore Beatorum illorum corpora, quos supra nominavi in Professorum templum transferebantur; Nostri, quoniam ante Collegium pompa illa traducenda erat, ut eos Beatos litterarum etiam munusculis honorarent, vniuersam Collegij faciem tum varietate ac copia carminis tum alijs artis ingenijque operibus exornarunt. Magna ad spectaculi nouitatem multitudo concurrir. & uerolatiores res fuit quam quæ possit oratione depingi.

E Gym-

E Gymnasio atque è Sodalitio Dei Matris tum in Societatem sunt recepti non nulli, tum alij ad alias familias cœnobiaq. dimissi. In his adolescens claro loconatus, & cum philosophia perpolitus in primis, tum praeclaris quibusdam naturæ donis ornatus. is cum Societatis cupiditate flagraret diu multumq. iactatus est à domesticis, ut quo diuturnior esset cum parentibus pugna, eo virtus redderetur illustrior. Sed quoniã sponsione voti sese obligauerat Deo, Patres & ne quid discriminis in medijs fluctibus tenera ætas adiret, & ut omnem à se suspicionem inducti iuuenis remouerent, reddita ei votorum formula, quam in scriptis acceperant, pro iure potestateq. sibi concessa ab omni eum sponsione liberarunt. Ille vero non modo liberari se nõ est passus, sed paucis post diebus tanto arctius voto se religionis obstrinxit, schedulamq. retulit eam, quæ votorum formulam cum renouata sponsione contineret. Diem sibi parentes sumpserant satis laxam ad explorandam, ut illi aiebant, adolescentis constantiã, ut alij interpretabantur, ad infirmandam ac labefactandam. Sed tantum abest, ut is aliquid de suo ardore studioque remiserit, ut deuictis iterum diuturna pugna parentibus ad Nouitiorum domum duplicata gloria reuerterit.

Missi sunt ex hoc Collegio non nulli in agrum Picenũ Episcopi Camertini rogatu, qui suam in eo agro diocesim habet. Ac cũ alijs rebus, tum tradendis christianæ disciplinæ præceptis perutiliter laborarũt. accipiebantur quibusdam locis tam auidis animis, ut ad eorum aduentum pulsarentur æra campana, publica-
que

que edicta fierent, ut intermissis ludis ad Catechismū se quisque conferret. Lustrata sunt præcipua Recinetum ac Tolentinum: sed è finitimis pagis paganorum veniebat caterua hanc vnam ob causam, ut Christianæ legis præceptis imbuerentur. Habebantur doctrinæ conuentus primis fere tenebris cum vulgus opificum ab opere conquieuit. templum plurimo lumine collucebat, auditoribus ita refertum, ut nocturna Natalis Christi celebritas videretur. His rebus vbi vbi nostri fuerunt, mirum quantum sibi omnium animos adiunxerunt. itaque ægre illi diuellebantur à nostris: quin etiam ea fuit in digressu vis lacrimarum ac precum, ut nisi ante lucanis horis nostri discederent, cogerentur morari diutius.

DOMVS PROBATIONIS ET Pœnitentiariorum.

Accefferunt ad Societatem in hac domo varijs è nationibus quattuor & quinquaginta: atque in his multi doctrina, nobilitate, virtuteq. præstantes. Vincentius Ducis Terræ nouæ, eiusdem Mediolanensis Gubernatoris filius Societatis ineundæ consilio simul ac Romam attigit, vna cum Duce militum rerum peritissimo ac probatissimo, tribusque famulis ad D. Andream recta contendit. P. Generalis ne quid eius parentem offenderet, noluit hominem nisi ab eo potestate facta recipere. Dum responsum expectatur adolescens apud nos diuersans ex maris & itineris afflictatione periculosum in morbum incidit. Id vbi Farne-
sius

sius Cardinalis rescivit pro ea, quæ illi cum eius par-
 te necessitudine intercedit, & quo commodius cu-
 raretur in palatium suum abducere summa ope con-
 tus est. peruicit tamen Vincetij constantia præferim
 medicorum nixa consilio ne loco moueretur. Cardi-
 nalis peristromatis conuestiri cubiculum eoq. suum le-
 ctum deferri iussit, & peritos medicos ventitare. Ve-
 rum cum placita esset Deo anima illius raptus est ne
 malitia immutaret cor eius. itaque paucis diebus elat-
 tus in Professorum domo tamquam Societatis noni-
 tius sepulturæ mandatur. Dux autem eius Pater eo-
 dem fere tempore, & de consilio & de obitu filij cer-
 tior factus, non modo domesticum vulnus sapienter
 moderateq. tulit, sed plurimū etiam se Societati de-
 bere per litteras significauit. Ille vero Dux militū de
 quo diximus Societati sese adiunxit. E seruis vnus ad-
 huc Turca cum simul cum domino ægrotaret, nec in
 ipso morbo christianus vt fieret adduci posset; tandem
 fratrum nostrorum qui illi aderant humanitate & sci-
 licet fuis ad Deum precibus emollitus Christiana sa-
 cra suscepit. Vir nobilis præcipuoq. muneri in Roma-
 na Curia præpositus, data à Pontifice Max. potestate
 ad Societatem nostram se contulit: is præclara præbet
 ceteris documenta virtutis: homo delicate enutritus
 singulares commoditates fugit, & Sacerdos ac bene do-
 ctus cum sit demissione ceteros vincit: obsoletis indu-
 tus vestibus stipem corrogat: idq. in celeberrima non
 numquam trapezitarum via vbi notissimus erat non
 sine suorū lacrimis ac rubore. denique nihil est in
 nouitiorum vita tam humile; nullum tam leue munus,
 quod

quod studiose & cumulate non expleat. Multi sunt
huiusmodi, qui repudiatis vitæ comodis nudi ad vexil-
lū Christi Crucis aduolant; sed quia non est satis fun-
damēta iecisse, nisi inchoato operi fastigium imponas,
oprandum à Deo est, ut cuius nutu ædificare cœperūt,
eiusdem ope consument. E Societatis meditationibus
magnus & à nostris & ab externis perceptus est fru-
ctus; ex quibus vnus cum mirifice affectus esset, affir-
mauit fore ut Lutherus ipse, si illis commentationibus
ueretur ad sanitatem rediret. Andreas Batorius cū
à Rege Poloniae patruo ad Summū Pont. legaretur,
antequam Pontificem ipsum adiret, ne Cardinalium
& presulum salutationes anteuertent, huc se con-
tulit: ubi quæ est eius ad pietatem propēsio vita illa ti-
ronum admodum delectatus; etiam sortitioni sanctorū
quæ cuiusque mensis primordio fieri solet interesse vo-
luit, citariq. de more, ut quem sors tulisset Beatum,
eū ipse colendum susciperet. Hac domi. Illa foris. Fe-
rentillum oppidum est non longe ab vrbe distans. huc
Sacerdos cum comite missus magnam è suis laboribus
utilitatē cepit. In agro Ferentillo duo sunt oppida, tam
inter se coniuncta situ, quā disiuncta animis incolarū:
veteres enim inter eos intercessere discordiæ. vtrumq.
oppidum solo amne discernitur. accidit per id tempus
ut auctus imbribus annis fluctibus oppositas moles
euerteret ac disijceret. Conuersa vis est aquæ ad alte-
rum oppidum tāto cum frugum agrorumq. periculo,
ut ea prohiberi ab incolis nullo modo posset. Pater qui
in aduerso morabatur oppido ad ferendam fratribus
opem populum cohortatus, cum dicendi finem fecisset
ad

ad coercendam vim fluminis sequi se iussit. Hæc res tantum valuit ad exemplū, vt quamquam gens illa vt diximus ab altero oppido veteri odio dissideret; depositis tamen inimicitijs sublatisq. in humeros lignorum fascibus ad auxilium pene tota concurrerit. Itaque factis ex materia quæ comportabatur aggeribus cohibita vis est fluminis in præsetia, ne suo alueo excederet.

E Collegio Pœnitentiariorum quicquid ad proximos vilitatis manat, id totum munus est confessionū. Hæretici tres à corrupta & deprauata ad integram & sinceram religionem traducti sunt. Cœnobitæ quinque, cum à suis familijs abiecto suauissimo Christi iugo turpiter defecissent, ad eas iterum nostrorum hortatibus redierunt. Duo autem non infimæ conditionis homines cum per dæmonis fraudem induxissent in animum alter laqueo, alter fluctibus interire; fraude à nostris patefacta ad meliorem mētem reuocati sunt.

COLLEGIVM GERMANICVM
& Seminarium Romanum.

E Germanorum Collegio tres Romæ ad Societatem aggregati sunt, ijque Theologi omnes. In patriam rediere duodecim; in his Sacerdotes quinque, de quibus omnibus vt item de alijs alijs dimissis optimi nuntij perferuntur ad nos. Summi Pont. in hos Alumnos studium tamquam parentis in filios, & cum eos omnibus fouet officijs, tum die illo qui B. Apollinari sacer est, quoniam Collegij patronus est, in eius templum venit vt sacris adesset. inde migravit in ædes, vbi reper-

te sese illi obtulit *Alumnorum* corona, qui linteati omnes ut è templo prodierant Pontificis morabantur ingressum. substitit ad id spectaculum Pontifex una cum Cardinalibus, ex eoque mirificam visus est cepisse animo voluptatem; letariq. se vehementer significavit, si *Alumnorum* numerus augetur. Quoniam vero & summo Pont. & Cardinalibus qui Collegio præsunt visum est, ut nemo in illud admittatur, quin aut inter nobiles numeretur aut insignem aliquam ingenij indolem præsferat; data est à nostris opera ut huius generis adolescentes potissimum conuocentur. ij iam numerantur ad quadraginta alijque expectabantur in dies. Et quanquam nobilitate à ceteris distinguuntur; omnes tamē eodem cultu corporis, eodemq. victu misericorditer gaudent. Nec vero studijs pietatis ceteris cedunt *Alumnis*, sed plerumq. palmam ipsi præripiunt: tamen si laus hæc non tam horum propria est quam vniuersorum. Quo tempore *Coloniensis* ille motus exitit, & res Catholica laborare vehementius videbatur, nunquam desitum est frequentandis pijs in vrbe locis, subeundisq. sua sponte pœnis felices à Deo rerum exitus comprecari. ad eam rem indicta est de more supplicatio in horas quadraginta distincta. cui non modo frequentes interfuerunt *Alumni*, sed ad eam quoque ciuitas pene tota conuenit. Sed *Alumnorum* is erat ardor, ut eorum aliqui certis temporum spatijs non contenti, quæ cuique ad orandum finiebantur, longiora etiam spatia requirerent; alij vero nudis genibus nudā prementes humum; non nulli asperis induti cilicijs in precatione persisterent.

E Se-

E Seminario præter eos, qui ad alias familias transferunt ad nostram adiuncti sunt quinque. Itemq. alius qui Societatem habebat in votis reuocatus à suis, cum ex contracto in itinere morbo diuertisset ad nostros, apud eos etiã magna sua cum voluptate tum pietatis significatione decessit.

SEMINARIUM ANGLICANUM

E Seminario Anglicano Sacerdotes septem pietate ac doctrina præditi in patriam remigrarunt. Pro his septem duos & viginti misit Remense Collegium, præclaræ indolis adolescentes. In his quemdam, qui Martyres in Londinensi turri, in qua Campianus noster socij. fuisse dicuntur, custodire solitus est; quorum meritis ac suffragijs nemo dubitare potest, quin ex hæresum tenebris in quibus ante iacuerat, in lucem veritatis emergerit: constat enim in eos officiosum fuisse cum muneris illi præesset, & cum duceretur ad mortem, præstans quoddam potionis genus, paratam à Catholicis, detulisse; nec destitisse eos, cum commodum esset, re atque oratione solari: ut mirum videri non debeat, si is tandem lucem veritatis aspexit, in quem grati esse voluerunt, qui pro veritate ipsa sanguinem profuderunt. Qui vero ad suas sedes remearunt, ita se gerunt, facile ut appareat vel ipsis tacentibus, quæ ex disciplina prodierint. Sacerdos quidam ut vitæ sanctimonia sanctitati muneris responderet, præter assiduas preces atque vigilias, tam asperum viuendi genus instituit, ut ipsis hæreticis admirationi esset. Cuius scribitur

bi lentis ignibus adurebat, & cum nocturnæ quieti se daret, cratem quandam excogitauit è funibus multiplici nodo contextam, qua lectum suum cubicularè sterneret, vt inter cubandum totum corpus inæqualis illa nodorum asperitas cruciaret.

In hunc ipsum annum Gulielmi Harti præclara mors incidit, huius Alumni collegij, & voto tanquam vnus e nostris. Is est vnus è duodeuiginti, qui vitam in Anglia pro Catholica religione profuderunt. qua de re quanquam superioribus annis liber est editus; nos tamen de Harto aliqua etiã præcipua, quæ nondû mandata sunt litteris, complectemur. Hic cum inter suos ciues magno cum animarum lucro annû iam integrum versaretur eiusq. fama tum propter eius concionâdi vim, tum propter eximias virtutes in dies magis inter hæreticos percrebesceret, non defuit desertor aliquis religionis & Catholicis inimicus, qui ei moliretur interitum. Eboracum venit, vbi tum commorabatur Hartus, postulatisq. a Præfecto vrbis ad conquirendum hominem satellitibus, noctu venit ad ades fores effringit, ades irrumpit, dormientem, quem quærebat, offendit. ad hos strepitus excitatus Hartus rogatusq. de nomine, nomen indicat. Hic confestim litto- rum turba in eum manus iniicit. Ille vero sacerdotij sanctitate fretus Presbyterum se dicit esse, proinde videant etiã atque etiam in quem impetum faciant, si mulq. paulisper facebant rogat, dum vestibis induatur. Inde ad Præfectum vrbis, qui eum ad multam noctem expectabat, adducitur. Rationibus primum atq. argumentis res agitur, quæ cum Hartus perire scien-
B terq.

terq. dissolueret, vicissimq. ea obijceret quæ refelli à
 Præfecto nullo modo possent. aduocantur auxilia mi-
 nistrorum, qui simili inscitia cum argumentationum
 nodos expedire non possent, ad conuitia & maledicta
 confugiunt. Tum ad carcerem trahitur, vbi compedi-
 bus cathenisq. constrictus multisq. alijs acceptus in-
 commodis, dies ipsos quattuordecim transigit. Sed De-
 cani iussu eductus è carcere per plateas vicosq. tra-
 ducitur cathenis oneratus, quæ frequenti attritu non
 sine ingenti dolore tibias excarnificariūt. Vt hominem
 Decanus aspexit compedibus exui iubet, blandaq. ora-
 tione ad suam sententiam conatur abducere. Hartus
 autem argumētorum pondere ita Decanum premere,
 vt suæ aduersarios iam tæderet inscitia. mutatur sub-
 inde, qui dimicationis impetum sustinere queant alijs
 alijs habetiores. Ergo reducitur in custodiam reus, vt
 qui argumentationum laqueis irretiri non potuit, vin-
 culis & compedibus constringatur. Cineralia cum ad-
 uenissent quo tempore ad comitia Iudices coeūt, pro-
 ducitur Hartus, ac de maiestate duobus nominibus po-
 stulatur. Primum quod in regnum nescio quas à Pon-
 tifice litteras intulisset: Deinde quod sacrificium Mis-
 sa fecisset, quod confessiones excepisset, quod multos
 Ecclesiæ Romanæ reconciliare studuisset, & ad defe-
 ctionem animos sollicitasset. Rogatus à Iudice quid ad
 hæc respōderet, Quod ad litteras, inquit, attinet nullas
 alias ab vrbe curavi nisi quæ fidem facerent sacerdotij
 mei. Itaque caput hoc nihil mihi iure potest obesse.
 Quod ad maiestatem pertinet si seruire Deo idest cri-
 men Maiestatis, non distetor me in eius sacramentis
 admi-

administrandis procurandisq. diuinis, sacerdotis munere functum; sin autem in id crimen incidi quasi ab Regine imperio disjungere ciuium animos sim conatus, id mihi falso obijcitur, nec tale quicquam in Reginam vnquam meditatus sum. Hic disputationem Iudex orditur sed cum per doctrinam progredi disputando non posset, suam excusans inscitiam quod iuri non Theologiæ operam dedisset, iniquissimam pronuntians de tribunali sententiam, Quoniam Hartus Maiestatis crimen incurrerit, videri eum ea pœna dignum, quæ tali crimini proposita sit; vt reus primum patrio more suspendatur ad alienationem vsq. sensuum, deinde spiranti adhuc, intestinis exectis in ignemq. proiectis caput a cervicibus abscindatur, ac demum reliquus truncus dissectetur in partes; quarum vnaquæq. feruenti aqua elixa portis oppidi præfigatur. Hanc sententiam magnū populi murmur excepit, & quia multi suspicabantur, Hartum clandestina morte multatū iri, eum ad carcerem prosequuntur. Cum admoneretur de morte reus, æquo libentiq. animo se mori dixit postulans illud vnum, vt antequam suspenderetur, populum sibi fieret alloquendi potestas. Postero die, qui dies erat neci dictus ad supplicij locum raptatus, antequam patibulum iuberetur ascendere, graui cauetur edicto ne quis propius ad carnificinam quadraginta pedes accedat. Scandit ille patibulum alacer ex eoq. gratissimam populo disputationem exorsus de miseria hominis, deq. eius creationis causa, interpellatus est à ministris frequenter, nec facta perorandi potestas. Iussus ab hæreticis supremo illo vitæ tempore vna cum

ipsis orare. Nequaquam, inquit, nec enim ex eadem sumus ecclesia. Tum iniecto laqueo carnifex suspensum deturbat è gradibus: cumq. de more accurrerent qui præciso repente laqueo viscera spirantis extraherët, confestim illuc neglecto edicto populus vniuersus irrumpit, ac ne id facerent vehemèter obsistit. Vix dici potest quantus fuerit populi amor aduersus Hartum, quanta eius virtutis opinio, vt etiam certatim vniuersi contenderent, si quis quid posset reliquiarum loco ex eius vel vestibus vel carnibus auferre: quorum alii qui vel ob hanc ipsam causam dedere pœnas. Duæ feminæ, quod apud eas frustra quædam ex Harti carnibus reperta essent, in eundem illum carcerem in quo Hartus fuerat, detrusæ sunt. Nec defuerunt qui numerata pecunia carnifici imbutas sanguine vestes emerent. Atque hic exitus Harti fuit. Tertium fuit huius Collegij decus Georgius Gilbertus, qui in Societatem antequam moreretur acceptus, iure à nobis videtur exigere, vt de ipso quoq. pauca dicamus. Is simul ac Collegium attigit, ea pietatis documenta dedit, vt non tam missus videretur à Deo vt rude pectus disciplina virtutis excoleret, quam vt suo ad virtutem exemplo ceteros prouocaret. Nam ex quo tempore adolescens in hæreticorum sinu educatus cuiusdã nostri Patris opera ad Catholicos sese adiunxit, nihil habuit antiquius, quam vt se incorruptæ atq. integræ religionis fautorem exhiberet: iccirco in eo totus erat vt sacerdotes & qui religionis causa coniecti essent in carcerem suis opibus subleuaret. Domus eius dies noctesq. Catholicis patebat hospitibus. Et cum in Angliam

glia ex Romano Gallicoue Collegijs aliqui reuertissent, ijs splendida vestimenta, ne in suspicionem venirent hæreticis comparabat; si hæc unde quæreret non haberet, detractis sibi ipse vestibus Catholicos induebat. Sæpe famulari veste ementitoq. amictu, quo tutius Catholicorum res gereret, usus est: cum hospitum numerus augetur, ne quid cuique deesset, suo se cubili fraudabat. Bona, fortunæq. eius erant veluti commune quoddam Catholicorum patrimonium: vix annuos exegerat redditus, cum eos in eorū usus ac necessitates erogauerat. Hæc aliaq. complura cum cognouissent hæretici tam multas illi struxerunt insidias, vt sæpe in speluncarum tenebras sese abdere, sæpe habitu mendicantis incedere, ne posset agnosci, sæpe solū vertere cogeretur. Sed quoniam insequentium hæreticorum & animus & numerus in dies magis augebatur, cuiusdam nostri Patris hortatu suasq. præsentis furori cedens ex Anglia Rhotomagum discessit, inde Remos ad Alanum, a quo deniq. missus in urbem cōuictoris nomine in hoc collegium receptus est. Hic ea in obsequendo fuit alacritas, ea custodia legum ac disciplina vt non tum primum parere didicisse, sed diu vixisse ad aliorum videretur arbitrium. Statis diebus tam acriter se cadebat, vt sanguinē euocaret, id quod indicat etiam nūc atra cruore flagella: sub nitido amictu vestes Cilicinas occultabat, & externo cultu fallabat aspectum, qui sese intus setis rigidis atterebat. Non numerauerim in edias vigilias, & alia huiusmodi pœnarum genera, quæ ad coercendum corpus a sanctis viris excogitata sunt. De studio tantum depreca-

tionis breuiter dixerim: Cuius mens diuinis intēta col-
loquijs quattuor quinqueue horas ne abiisse quidem
sentiebat, sepeq. ad multam noctem cum in suis lectu-
lis cubarent alij, ipse coram augustissimo Christi cor-
pore precibus excubabat. Duo à Deo uehemēter opta-
bat vt aut in societate IESV diē suum obiret, aut si id
non prestaret, certe in causa religionis. Consecutus
est alterum; nam non ita multo ante quam migraret
ē vita, Societatis factus est particeps. Ex hoc precan-
di studio congressuq. diuino nascebatur tum incredibi-
lis quædam cupiditas obeundi martyrii, tum amor sin-
gularis in eos qui pro Catholica religione occubuis-
sent. iccirco Martyrum basilicas lustrare frequen-
ter, eaque loca celebrare solitus est, in quibus tam
preciosi sanguinis sunt impressa uestigia, ob eamque
causam suis ipse sumptibus, quotquot iam inde à pri-
ma Angliæ conuersione ad hanc vsque ætatem vitā
pro religione dedissent, eorum imagines in Collegij
templo pulcherrime depingendas exprimendasq. cu-
rauit. Sed hunc ardorem fundendi pro Christo san-
guinis maxime vitæ exitus declarauit. Nam cum à
Summo Pontifice ad eiusmodi munus legaretur, in
quo maxima spes Martyrii ostendebatur, dum nimia
solicitudine ne laberetur occasio se parat ad iter, pri-
die quam discedendum ei esset peracuta febris corripi-
tur, ex qua non ita multo post excessit ē vita. Hunc
igitur ille casum adeo grauiter tulit, vt cum eo die,
qui mortem antecessit amicos flentes spectaret, flens
eos & lacrimis prohiberet; quod diceret nullam vñ
lacrimarum esse causam, quibus adhuc integrum es-
set

set vitam pro Christo ponere: sibi vero maximam, quā in tam præclara bene moriendi occasione in suo lectulo moreretur. Nec continere se potuit quin moestis vocibus quereretur, & simulacrum Christi complexus, quo subinde conuertebat aspectum, illud Propheticum usurparet, Quis dabit capiti meo aquam & oculis meis fontem lacrimarum. quibus ille querelis, mirum est, quantos motus in eorum qui aderant animis concitarit. Moriens efferi voluit ad D. Andrea, & in Nouitiorum condi sepulchro, eiq. Domui aureos reliquit circiter octingentos. & si hanc pecuniam visum est postea P. Generali in Anglos inopes ad arbitrium Alani distribui. De Vrbanis Collegijs hæctenus nunc ad externa pergamus.

TYBURTINVM ET SENENSE Collegium.

Quæquam Collegiū hoc in summis iam diu reū familiaris versabatur angustijs: hoc anno tamē quæ est admirabilis Dei in suos famulos providentia Summus Pont. vere parens vniuersæ Societatis prioratum S. Sabæ Tyburtinæ diocesis attribuit, vnde annum vectigal capitur aureorum circiter quingentorum. In hanc ciuitatem cum alia constant nostrorū officia, tum illa præcipua; quod cum multi ex infima turba summa inopia premerentur, Quidam è nostris certam pecuniæ summam cogendam curauit, eaque in panes pauperum erogata est: quibus cœlestis doctrinæ cibus adiectus magnam horum hominum multitu-

dinem à præfenti non modo corporis ; verum etiam
 animi periculo liberavit. Postquam omnium necessi-
 tati consultum est ; multæ tamen & panis & pecunia-
 rum reliquæ superfuerunt. ut non ex alio fonte subsi-
 dia illa profecta videretur, quam ex eo ipso, qui quon-
 dam multitudinem in solitudine paucis piscibus pani-
 busque satiauit. Senense Collegium vberem hoc an-
 no fructum cum ex alijs Societatis muneribus, tum
 maxime ex erudienda iuuentute collegit. declarant le-
 ctissimi quique. è nobilitate discipuli, tum vero frequen-
 tia tanta, ut cum tam multos capere Gymnasia angus-
 tiæ non possent ; viri nobiles duas nobis exhedras am-
 plas & elegantes suo ære construxerint. Duo non par-
 uæ spei & expectationis adolescentes, non vulgari
 quadam officij laude contenti ad perfectam in Socie-
 tate virtutem animum adiecerunt. Sed cum in omne
 hominum genus suæ pietatis officia Societas nostra cõ-
 tulit ; tum in eos qui capitali sententia damnati duce-
 bantur ad mortem. In his vnus cum de quadam animi
 obstinatione nihil remitteret, ne hortatu quidem Sa-
 cerdotis nostri, qui ad eum postremus venerat ut vlti-
 mum desperatæ vitæ perfugium ; Pater commutata
 medicamenti ratione, lenitatem illam suam qua primo
 hominem aggressus erat, in speciem quamdam summæ
 seueritatis conuertit. Obiurgare eum vehementer in-
 sistit, hortarique. qui aderant, ut eo neglecto discederent.
 Quod si sua sponte animum præcipitaret in tartara-
 fore, ut eius post mortem corpus in sterquiliniū & fe-
 ces abijceretur. Hoc ille nouo orationis genere permo-
 tus illico manus dedit, & quanto antea fuerat obstina-
 tior

tior tanto postea extitit in genere ipso conuersionis illustrior.

COLLEGIVM FLORENTINVM

IN Florentino templo auctus est numerus confitentium, in ijsq. non nulli nobiles ac primarij viri. Senis cuiusdam est excepta Confessio, qui iam septuagenarius, nunquam ad Sacerdotis pedes acciderat, Nā de alijs multis quos viginti ipsos annos suis astrictos sceleribus malus dæmon tenebat, nihil attinet dicere. Flagitia è ciuitate multa sublata sunt. Quidam autē, cum ex ipsa coniuge cognouisset, quos sibi pepererat filios, ex adultero peperisse, ignarus quid consilij caperet, nostros consulit: nostri hominem vbi placarunt solatiq. sunt, auctores fuerunt, vt non solum coniugi condonaret iniuriam, alienamq. prolem duceret tamquā suam, cum hoc sine cuiusquam iniuria fieri videretur, sed etiam vt uxorem ipsam & ad dolorem adduceret admissi de decoris, & ad reliquā vitam caste integreque in cœnobio mulierum traducendam. Multæ feminae, quarum pudicitia periclitabatur opera hortatuq. nostrorum ad cœnobiorum claustra perfugerunt. Sed præclaris actionibus pares saepe difficultates aduersantur: Itaque dum Pater è nostris feminam, quam Eques quidam perditè deperibat ad meliorē frugem reuocat, Eques ipse prædam sibi dolens ereptam, Patrem statuit nocturno pugione confodere: vt cum domum suam noctu, tanquam ad agri confessionem excipiendam accersisset, tum demum cogitata perficeret.

Sed

Sed cum forte concionantem è Societate quendam au-
 disse, repente commutatus animo, ad Collegium aduo-
 lat; rem totam patri ipsi cui necem meditabatur expo-
 nit, supplexq. veniam petit. Quod ad templum attinet
 recens edificatum, illud admiratione non vacat. Offi-
 cinam Faber habebat cum nostris ædibus continentem
 ea ad reliquam ex.edificationem maxime opus erat.
 Sed ille vendebat inuitus, ac ne inuitus quidem, nisi ad
 conditiones descenderes iniquissimas. Nummos popo-
 scit aureos mille, aut agri iugera quæ tanti essent. ea
 non sine magna rei nostræ iactura à reliqua possessio-
 ne distrahebantur. Augebat iniquitatem, quod in assu-
 matione soli suo stare volebat arbitrio, & qui suam
 nobis officinam maioris duplo vendebat, agrum ille no-
 strum triplo minoris emebat. Ac rem ille quidem pro
 voluntate transegit, sed non ita multo post gravissimo
 morbo corripitur, atque eo morbo, qui & corpus exe-
 deret vniuersum, & ne leuari medicina posset, artem
 fugeret medicorum. Causam suspicatus pertinaciæ cul-
 pam, in quo se ipse flectere debuit, in eo maxime ani-
 mum obfirmavit. Ira incensus testamento cauit, ne no-
 bis officina alijs conditionibus præter eas, quas ipse tu-
 lerat, venderetur. In hac tam pertinaci obstinataque
 mente cum mortem iam metueret impendentem, cre-
 brisq. à Deo admonitionibus terreretur; tandem mu-
 tato consilio nostros aduocat, usq. ædes, quibus ante
 poposcerant conditionibus, nulla facta agri mentione
 concedit. Vix ad sanitatem redierat mentis cum sani-
 tati restitutus est corporis. Qui autem ad vendendas
 ædes huius flexit ingenium; is ad suppeditandum gra-
 tis

is argentum, vnde ædium domino solueretur, ceteros incitavit. itaque statim templum non sine diuino consilio nunq. exedificari cœptum est.

COLLEGIUM PERVSINVM.

Multa huius Ciuitatis in Societatem extant officia. Atque vt genus tantum attingā. Patres duo ante quam publicis se religionis votis obstringerent, dum pendentibus manticis stipem rogitant ostiant, rati ciues, eos ad quærenda vitæ subsidia stimulante necessitate compulsos; tantum panis nummorūque temporis pene momento contulerunt, vt saepe onerari, exonerariq. manticas oporteret. Qui vero suis domibus abfuerunt, re postea cognita, suam quoque stipem ad Collegium submiserunt. nec prius benignitati factus est modus, quam vt certiores de Societatis instituto facti sunt. Sed dum ciuibus de nostrorum corporum salute, nobis de illorū & animis & corporibus curæ fuit. Et vt leuiora mittamus, insigne Sacerdotis nostri facinus non præteribo, Cauponi cum mors esset illata, & in quæstionem famulus datus, admotis tormentis, annuit à se commissum esse facinus, sociosq. habuisse rusticos duos. postulati in quæstionem rustici, vi cruciatuum pari imbecillitate vincuntur. Sententia capitali damnatos mors sequebatur: sed vt iniectos innocentium iugulis laqueos falsus index aspexit, intimis religionum stimulis agitatus, erratum suum Patri detegit. cuius consilio vt religione animum solueret, coram ijs, qui præsentibus aderant, rusticorum prodidit

inno-

innocentiam. Nec tamen Iudex sententiam, quam tul-
 lerat, reuocabat. ducebantur nihilominus in fontes ad
 mortem, nec procul aberant à suspendio, cum commo-
 nefactus à Patre iudex de re tota cœpit animo vehe-
 menter addubitare: reuocatisq. ex itinere reis, iubet
 iterum constitui de eade quaestionem. Cognita quam
 diligentissime causa cum iure damnati viderentur, ite-
 rum traduntur ad mortem. Sed diuino consilio fufsis
 repente imbribus, iterum dies necis extrahitur. inter-
 rim proditur cædis auctor & rusticorum innocentia
 patefit. Ita tres homines simplices non sine peculiari
 diuinæ providentiæ beneficio, quæ numquam deserit
 sperantes in se, præsentissimo periculo liberantur. &
 si illi quidem æquissimo animo se mori dicebant, quia
 quamuis homicidij culpa vacarent; tamen quoniam
 multa peccassent in vita, quotidieq. apud Deum offen-
 derent, merito plecterentur. Hoc nostrorū factum mi-
 rifice vniuersa ciuitas extulit: Quin ipse Quæstor no-
 stris hominibus gratias egit, quod per eos vitam inno-
 centibus reddidisset, iussitq. consolationem aliquam
 adhiberi tormentis & carcere fatigatis; & vero ipso
 metu mortis exanimatis. Beneficium Dei Matris hoc
 fuit, vt homines iam collum in laqueum inferentes in-
 columes seruarentur. quare paucis post diebus è tor-
 mentorum laboribus recreati ad Lauretanam adem,
 vt pro incolumitate sua vota persoluerent, suspensa
 de collo reste, nudis pedibus inceserunt. Atque his
 quidem vita corporis restituta, alijs etiam animi. Mu-
 lier erat infamis, quam etsi regius morbus vrgebat; ta-
 mē ciues ad se nobiles forma & lepore pellexerat: ita

una muliercula pestis erat otiosa ac lubrica iuuentutis, tum propter iacturam rei familiaris, tum propter morbi contagionem, quæ non modo ad honestas adulterorum coniuges, sed etiam ad teneros liberos permabat. quin etiam inter ipsos quoque riuales eæ sunt exortæ discordiæ, vt quotidie spectare viderentur ad eadem. Dei miseratione factum est vt nostris adiutoribus & sacerdote quodam externo non sine omnium admiratione è turpitudine sua mulier emergeret, & vna extincta face plura restinguerentur incēdia. Hæc in hoc Collegio præcipua. Octo autem ad Societatem adiuncti sunt.

LAVRETANVM ET

reliqua Collegia.

Est hoc Sanctissimæ Dei Matris beneficio Lauretana ædi præcipuum, vt qui huc religionis causa confluerint, quorum ex omni terrarum ora infinitus est numerus, eorū fere nemo ante discedat, quam magno quodam animi sensu confessione maculas abluat. Sic ingens meritorum campus nostris Sacerdotibus aperitur, dum in excipiendis confessionibus matutina tempora cum vespertinis, diurna cum nocturnis sæpe coniungunt. Quadringenti circiter auditi sunt, qui iam inde à primis annis peccata repeterent. Nam qui animum triginta & quadraginta annorum sordibus obsoletum confessione lustrarint, eorum nullus certus est numerus. Vir nobilis, domi suæ princeps, qui alieno animo erat à nobis cum Dei Matrem salutatum venisset, multisq. nostrorum exceptus esset officijs, ita Societati conciliatus est vniuersæ, vt cum do-

mum

num redisset, ab eius loci Provinciali duos postularit è nostris, quos cum impetrasset, in omnem suæ ditionis oram concionandi docendive causa dimisit.

E Maceratesi Collegio Pisaurū missi sunt duo Urbini ducis rogatu, qui ita se Duci ipsi nobilitatiq. probaverunt, ut in digressu magnū apud eos Societatis desiderium reliquerint. Traditæ sunt meditationes nostræ Religioso cuidā viro sui Moderatori cœnobij, qui postea in sermone significans, quanta in ijs meditationibus vis infuset, Quam mihi, inquit, mei dissimilis videor, ex quovestris meditationibus uti cœpi? In Recinetensi Collegio Episcopi rogatu schola instituta est eorū qui conscientie casibus operam dant.

M I S S I O C O N S T A N -
tinopolitana.

PEræ quæ cum Constantinopoli pene continens est (solo enim maritimo portu seiungitur) septemdecim fere Christianorum familiæ versantur, præter magnum numerum captiuorum. Hi cum de nostrorum cognouissent industria fructuq.; ne inter Christianorum animorum salus periclitaretur, datis ad summum Pont. litteris, aliquos postularūt è nostris. Ad eorum domicilium coenobium quoddam a coenobitis iam ante desertum vna cum templo B. Benedicto sacrum, certamq. pecuniæ summam in annuos redditus obtulerūt, summumq. Pont. obsecrarunt, ut nisi id esset satis, reliqua ipse suppleret. Hæ litteræ quo plus haberent ponderis Galliaë legatus ad eum, qui eiusdem Legatus est Regis ad Pontificem Max. Romam scripsit, causamque nostram seu potius illorum Christianorum su-

diostissime commendauit. Pontifex pro paterna cura ac vigilantia non modo rem uehementer approbauit, uerum etiam nostris abeuntibus ad eum, quem dixi legatum litteras dedit; quarum ille uis atque auctoritate id quod nominauit coenobium ad nos transtulit. Quinque eo sunt missi de nostris, qui Peram cum attingissent, & si morbo implicitum Galliae legatum offenderant, à Venetorum tamen legato perhumaniter sunt excepti. Hic omnium maxime auctor fuisse dicitur nostrorum aduentus, induxisseque tum Christianos illos ad eas quas dixi litteras conscribendas, tum Galliae legatum ut huic ipsi rei adiutorem se fautoremque praeberet. Sed alterius legati beneficentia cum alterius humanitate certauit. Venetus instrumentum fere omne domesticum apparauit, commeatum perpetuo misit, agris medico medicamentisque subuenit. Templum multa uariisque ueste ditauit. Galliae legatus cum multa huiusmodi largitus est munera, tum ornatus quosdam Sacerdotis è uestis genere pretioso, quam à Rege Turcarum muneris loco cum in Galliam reuerteretur, accepit.

Per aetatem seua pestilentia laboratum est, & quanquam illa quidem late serpebat, & aedes prope nostras inuaserat: tamen singulari diuinae prouidentiae munere, liberi ab ea nostri fuerunt. Sed non semel diuina bonitas suos famulos à periculis vindicauit. Iam Nostris parabantur insidiae tanquam exploratoribus Romani Pontificis, cum eos Venetorum legatus admonuit, ut diuinis se se praesidijs armarent, cuius consilium nostri non negligendum rati ardenti studio se contulerunt ad preces. Dedit Deus felicem exitum rei.

nam

nam idem postea legatus cum ad nos venisset gratie sunt, inquit, vobis agenda Deo, qui certum à vestris capitibus exitiū repulit. Ille ipse qui Regi primus est à consilijs, quiq, vniuersas res administrat sua voce defendit, testatusq, est vestram innocentiam sibi esse perspectam. Nostros autem Turca ille tum nouerat, cum ad eum à Gallia legato deducti eius patrocini commendati sunt, quod fidem legatus faceret, nostros esse homines religiosos simplicesq, quorum manus esset aliorum commodis salutiq, seruire, eosque inuentum nulla mercede bonis artibus bonisque moribus instituere, quam rem ille admiratus, Viros bonos necesse est, inquit, esse qui aurum nummosque repudiarent. Atque ita eorum se patronum fore recepit.

Præcipuus fructus è captiuis seruisq, colligitur, quorum vt dixi magna est multitudo. Sed Italorum pars maxima: ij duceni triceniq, varijs in ergastulis retinentur. Quibus vt opis aliquid afferatur quoniam ad opus prima luce discedunt, pernoctandum cum ipsis est. In ijs multos reperias, qui diu sacramentorum munere careant. Non nulli tamen quibus est aliquid æris custodem suum eo sibi conciliant vt exire liceat aliquantisper ad templum, vbi & sacramentis animos expiāt & de more sacris intersunt. Perq, Christianorum templa libera sunt, Campanas tamen Turca non ferunt, ceterum diuina peraguntur officia & que libere vt in Italia. È Christianis multi, præsertim mulieres cum Italice nesciant aliquem requirunt è nostris, qui Græce norit, ita magna speratur utilitas. Hæc de Romana Prouincia, nunc de ea, quæ proxima est Neapolitana dicamus.

P R O